

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
25 iuniu st. v.
7 iuliu st. n.

Ese in fiecare duminică.
Redacțiunea :
Strada principală 375 a.

Nr. 26.

ANUL XXV.
1889.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

MIHAIL EMINESCU.
(1849—1889)

Primele poezii ale lui Eminescu.

Publicate întâiu în »Familia«.

De-aș avé . . .

De-aș avé și eu o flóre
Mândră, dulce, răpitoare,
Ca și florile din maiu.
Fiice dulci a unui plaiu,
Plaiu ridând cu erbă verde,
Ce se légănă, se perde,
Undoind incetișor,
Șoptind șopte de amor;

De-aș avé o floriceică
Gingașe și tinerică,
Ca și flórea crinului,
Alb ca néua sinului,
Amalgam d'o ros' albíe,
Și de una purpurie,
Cântând vesel și ușor,
Șoptind șopte de amor;

De-aș avé o poemuliță,
Cu chip alb de copilică
Copiliță blândisora,
Ca o și de primăveră,
Cât te ține diulița
I-aș cântă-o 'ncetișor,
Șoptind șopte de amor.

»Familia« 1866, nr. 6.

O călărire în țiori.

Noptii gigantică umbră ușoră,
Purtată de vânt,
Se 'ncovoie tainic, se légănă, sbóră,
Din aripi bătând.

Rosalba auroră cu bucle de aur
Selipinde 'n rubin
Reversă din ochii-i de lacrimi tesaur
Pe-al florilor sin;

Respânde suflarea narciselor albe,
Balsamu-i divin,
Și Chloris din rose își pune la salbe
Pe fruntea-i de crin;

Ér riul suspină de blânda-i durere
Poetic murmur,
Pe-oglinda-i de unde resfrânge 'n tăcere
Fantastic purpur;

Și paserea cântă suspine-imitândă
Un cântec de-amor,
Eco-i răspunde cu vocea-i vuindă
La plânsu-i de dor.

Pe câmp se vęd doue ființe ușcre
Saltânde pe-un cal,
Pe care le 'nceinge de flutură 'n bóre
Subțire voal;

Ca Eol ce sbóră prin valuri și țipă,
Fugarul ușor
Nechéză, s'aruncă de spintecă 'n pripă
A negurei flor.

O dalbă fecióră adórme pe sinul
De-un june frumos,

Astfel cum dormit-a oftarea, suspinul
In cântul duios;

Ér talia-i naltă, gingașe, subțire
Se mlădie 'n vânt,
Și negrele-i bucle ondolă 'n zefire,
Selipsec fluturând.

I-adórme pe sinu-i, se légănă 'n brațe
In tandre visări;
Pe când ca profume pe blânda ei tață
Plutesc sărutări.

Ér aeru 'n munte, in vale vibreză
De tainici oftări;
Căci junele astfel din pieptu-i oftéză
In dalbe cântări:

»Ah! ascultă mandruliță,
Drăguliță,
Șopta-mi blândă de amor,
Să-ți cânt dulce, dulce tainic,
Cântul jalnic,
Ce-ți cântam adesea ori.

De ai fi, dragă, zefir dulce,
Care duce
Cu-al seu murmur frunțe, flori,
Aș fi frunță, aș fi flóre,
Aș sburare
Pe-al teu sin gemând de dor;

De-ai fi nópte-aș fi lumină,
Blândă, lină,
Te-aș cuprinde c'un suspin,
Și in nunta de iubire,
In unire
Nașce-am dorii de rubin;

De-aș fi, mândră, riușorul,
Care dorul
Și-l confie câmpului,
Ț-aș spělă c'o sărutare,
Murmurare
Crinii albi ai sinului!»

Ca Eol ce sbóră prin valuri și țipă,
Fugarul ușor
Nechéză, s'aruncă de spintecă 'n pripă
A negurei flor;

Vergina strânge pe-amantu-i mai tare
La sânul de crin,
Și fața-ș ascunde l'a lui sărutare
In păr ebenin.

Ér eco își ride de blânde plângeri,
De junii amânți,
Și riul repetă ca cântul de angeri
In repede danț:

»De-aș fi, mândră, riușorul,
Care dorul
Și-l confie câmpului,
Ț-aș spělă c'o sărutare,
Murmurare,
Crinii albi ai sinului!»

»Familia« 1866, nr. 11.

Din străinătate.

Când tot se 'nveselește, când toți aci se 'ncântă,
Când toți își au plăcerea și zile fără nori,
Un suflet numai plânge, in doru-i se avântă
L'a patriei dulci plaiuri, la câmpii rîdători.

Și inima aceea, ce geme de durere
Și sufletul acela, ce cântă amorțit,
E inima mea tristă, ce n'are mângâiere,
E sufletu-mi, ce arde de dor nemărginit.

Aș vré să vęd acuma natala mea vălcioră,
Scăldată in cristalul përiului de-argint,
Să vęd, ce eu atăta iubiam odineoră:
A codrului tenebră, poetic labirint;

Să mai salut odată colibele din vale,
Domninde cu un aer de pace, liniștiri,
Ce respirau in taină plăceri mai naturale,
Visări misteriose, poetice șoptiri

Aș vré să am o casă tăcută, mititică
In valea mea natală, ce undulă in flori,
Să tot privesc la munte, in sus cum se ridică,
Perdëndu-și a sa frunte in negură și nori.

Să mai privesc odată câmpia 'nfloritore,
Ce zilele-mi șopile și albe le-a țesut,
Ce auđi odată copila-mi murmurare,
Ce jocurile-mi june, sburdarea mi-a vędut.

Melodica șoptire a riului, ce geme,
Concertul, ce-l intonă al paserilor cor,
Cântarea in cadență a frunzelor, ce freme,
Năseur' acolo 'n mine șoptiri de-un gingaș dor.

Da! da! aș fi ferice de-aș fi încă odată
In patria-mi iubită, in locul meu natal,
Să pot a bineđice cu mintea 'nflăcărata
Visările juniei, visări de-un ideal.

Chiar mórtea, ce respănde teróre 'n omenire,
Prin vinele vibrănde ghițósele-i fiori, —
Acolo m'ar adórme in dulce liniștire,
In visuri fericite m'ar duce cătră nori.

• Familia • 1866, nr. 21.

La Bucovina.

N oi uită vr'odată, dulce Bucovină,
Geniu-ți romantic, munții in lumină,
Văile in flori,
Riuri resaltānde p'ntre stānce nante,*)
Apele lucinde 'n dalbe diamante
Peste câmpi in đori.

Ale sortii mele plāngerii și surise
Ingānate 'n cānturi, ingānate 'n vise
Tainic și ușor.
Tóte-mi trec pe 'n gându-mi, trec pe dinainte,
Inima mi-o fură, și cu dulci cuvinte
Imi șoptesc de dor.

Numai lângă sinu-ți geniile rele,
Care imi descāntă firul vieții mele,
Par că dormită;

*) Nantu=nalt, (provinc. mold.)

Me lăsară 'n pace, ca să cānt in lume,
Să-mi visez o sórte mândră de-al meu nume
Și de stéua mea.

Când pe bolta brună tremură Selene,
Cu un pas melodic, cu un pas a lene,
Lin in calea sa,
Eol pe-a sa arpă blānd resunătóre
Cānt' a noptii dulce, mistică cāntare,
Cānt din Valhala.

Atunci ca și silial, ce n'adórme 'n pace,
Inima imi bate, bate și nu tace,
Tremură ușor,
In fantasii māndre ea iș face cale,
Peste munți cu codri, peste del și vale
Mână a ei dor.

Mână doru-i tainic colo in spre tine,
Ochiul imi scipește, genele-mi sūnt pline,
Inima mi-e grea;
Astfel totdeuna, când gândesc la tine,
Sufletul mi-apesă nouri de suspine
Bucovina mea!

• Familia • 1866, nr. 25.

Speranța.

Ș um mângăiă dulce, alină ușor
Speranța pe toți muritorii!
Asilul și-l află in sinu-i de dor
Și pier, cum de bóre pier norii.

Precum călătorul, prin munți rătăcind,
Prin umbra pădurii cei dese,
La slaba lumină ce-o vede lucind
Alergă purtat ca de vânt
Din nóptea pădurii de ese:

Așă și speranța — c'un licur ușor,
Cu slaba-i lumină palindă,
Inimă 'nc' odată tremēndul picior,
De uită de sarcini, de uită de nor,
Și unde o vede s'avēntă.

La cel-ce in carcere plānge amar,
Și blastēmă cerul și sórtea,
La négra-i durere i pune hotar,
Făcēnd să-i apară in negru talar
A lumii paranimfă — mórtea.

Și maicii, ce strīnge pruncuțu-i la sin,
Privirea de lacrimi plină,
Vędēnd cum geniile morții se 'nclin'
Pe fruntea-i copilă cu spasmuri și chin,
Speranța durerea-i alină.

Căci vede surisu-i de grație plin,
Și uită pericolul mare,
L'aplecă mai dulce la sinu-i de crin
Și fața-i umbrește cu pēr ebenin,
La peptu-i il strīnge mai tare.

Așă marinarii pe mare āmbland,
Isbiți de talazuri, de furtune,
Isbiți de orcanul ghițios urlānd,
Speranța îi face de uită de vēt,
Și speră la timpuri mai bune.

Așă virtușii murind nu desper,
Speranța-a lor trunte 'nsenină,

Speranța cea dulce de plată în cer,
Și face de uită de-a morții dureri,
Pleópele 'n pace li 'nchină.

Cum mângăie dulce, alină ușor
Speranța pe toți muritorii!
Tristetă, durere și lacrimi, amor,
Asilul și-l află în sinu-i de dor
Și pier, cum de bóre pier norii.

»Familia« 1866, nr. 29.

Misteriele nopții.

Când din stele auróse
Nóptea vine 'n cetișor
Cu-a ei umbre suspinânde,
Cu-a ei silfe șopotinde,
Cu-a ei vise de amor;

Câte inimi în plăcere
I resaltă ușurel;
Dar pe câte dureroase
Cântu-i mistic le apesă,
Cântu-i blând, incetinel.

Doze umbre albicioase,
Ca și fulgii de ninsori,
Rațele din alba lună
Mi le torc, mi le 'mpreună
Pentru 'ntregul viitor;

Er doi ângeri, cântă 'n plângeri,
Plâng în nópte dureros
Și se stîng ca doze stele,
Care 'n nuntă ușurele
Se cunun cădende jos.

Intr'un cuib de turturele
Ca și fluturii de-ușor
Saltă Eros nebuneșce,
Il desmêrdă, -l încâldeșce
Cu un vis de tainic dor;

Er în norul de parfume
Doze suflute de flori
Le desparte-a nopții mire
Cu fantastica-i șoptire,
Le respiră, până mor.

Când pe stele aurie
Nóptea dorme ușurel,
Câte inime rîdende,
Dar pe câte suspinânde
Le delasă 'n cetinel.

Dar așa ni e destinul
Vitreg pré adeseori,
Unui lumea-i acordéză,
Er pe altul il botéză
Cu-a lui rouă de plânsori.

»Familia« 1866, nr. 34.

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie.

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,
Țera mea de glorie, țera mea de dor?
Brațele nervóse, arma de tãrie,
La trecutu-ți mare, mare viitor!
Fiérbă vinu 'n cupe, spumege pocalul,

Décã fiii-ți mândri aste le nutresc;
Cãci remãne stãnca, de și móre valul,
Dulce Românie, asta ț-o doresc.

Vis de resbunare negru ca mormêntul,
Spada ta de sânge dușman lumegând,
Și de-asupra idrei fluture cu vântul
Visul teu de glorie falnic triumfând;
Spunã lumii large stéguri tricolore,
Spunã ce-i poporul mare, românesc,
Când s'aprinde sacru candida-i vélvóre,
Dulce Românie, asta ț-o doresc.

Ângerul iubirei, ângerul de pace,
Pe altarul Vestei tainic suridênd,
Ce pe Marte 'n glorie să orbescã-l face.
Când cu lampa-i sbórã lușnea luminând.
El pe sinu-ți vergin încă ă cobóre,
Guste fericirea raiului cereșce,
Tu il strînge 'n brațe, tu i fă altare,
Dulce Românie, asta ț-o doresc.

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,
Tineră mirésă, mamă cu amor!
Fiii tei trăiescã numai în frãție
Ca a nopții stele, ca a țilei țori,
Viétã în vecie, glorie, bucurie,
Arme de tãrie, suflet românesc,
Vis de vitegie, fală și mândrie,
Dulce Românie, asta ț-o doresc!

»Familia« 1867, nr. 14.

La Heliade.

De mi-ar permite-Apolon s'aleg dintre cunune,
Ghirlanda n'aș alege-o de flori plapânde, june.
Ci falnica cunună a bradului bêtrân;
Eu n'aș alege lira vibrândă de iubire.
Ci cea care falnic îmi cântă de mãrire,
Cu focul albei Vestei aprinde al meu sin.

Ghirlanda, ce se 'nsórã cu silfele ușore
Pe fruntea inspiratã, pe fruntea 'nspirãtore
De bucle 'ncungiuratã, blondine, undoind;
Plãcutã-i o ghirlandã, sublimã inse este
Cununa cea de laur, ce sãntã se 'mpleteșce
Pe fruntea cea umbrítã de bucle de argint.

Ca visul e cântarea, ce-o 'ntonã Eol dulce.
Când silfele vin gelnic prin lilii să se culce,
Sã dormã somn de ângeri pe sinul alb de flori;
Sublim inse e cântul, când țipã și ia 'n gônã
Țalazurile negre ce turbã, se restórnã
Și spumegã ca furii și urlã 'ngrozitor.

Astfel ți-e cântarea, bêtrâne Heliade,
Cum curge profetia unei Ieremiade,
Cum se resbun' un vifor sburând din nor în nor.
Rugã-m'aș la Erato, să cânt ca Tine barde,
De nu în viéta-mi tótã, dar cântecu-mi de mórte
Sã fie ca »Blãstêmu«-Ți... sã-l cânt apoi să mor.

»Familia« 1867, nr. 25.

La o artistã.

Ca a nopții poesie,
Cu 'ntunerecul talar,
Când se 'mbinã, se 'mlãdie
C'un glas tainic, lin, amar.
Tu cântare intrupatã!

De-al aplauselor fior,
Apărând divinisată
Răpiși sufletu-mi in dor.

Ca zefirii ce adie
Cânturi dulci ca un fior,
Când prin flori de iasomie
Iși sting sufletele lor,
Astfel notele murinde
Blânde, palide, incet,
Sbor sub mâna-ți tremurânde,
Ca dulci gânduri de poet.

Séu ca lira sfărâmată,
Ce resgeme 'ngrozitor,
Când o mână inghietată
Rumpe cordele 'n fior :
Astfel mâna ți tremurândă
Bate-un cântec mort și viu ;
Ca furtuna decrescândă
Care muge a pustiu.

Ești tu notă rătăcită
Din cântarea sferelor,
Ce eternă, nefinită,
Ângerii o cântă 'n cor ?
Ești ființă-armonioasă
Ce-o gândi un serafin,
Când pe lira-i tânguioasă
Mână cântecul divin ?

Ah, ca visul ce se 'mbină
Palid, lin, incetșor,
Cu o rață de lumină,
Ce-arde géna ochilor :
Tu cântare intrupată !
De-al aplauselor fior
Dispărând divinisată
Răpiși sufletu-mi in dor.

» Familia » 1868, nr. 29.

Amorul unei marmure.

Ţirile-i alungă in spaima inghietată,
Cu sufletu 'n ruină un rege-asirian,
Cum stâncelor aruncă durerea-i inspumată
Gemëndul uragan.

De ce nu sânt un rege să sfarm cu-a mea durere,
De ce, nu sânt Satana, de ce nu-s Dumneşeu,
Să fac să rump-o lume ce sfâşie 'n tăcere
Sdrobit sufletul meu.

Un leu pustiei rage turbarea lui fugindă,
Un ocean se 'mbetă pe-al vânturilor joc
Și norii-ş spun in tunet durerea lor mugindă,
Gândirile de foc.

Eu singur n'am cui spune cumplita mea durere,
Eu singur n'am cui spune nebunul meu amor,
Căci mie mi-a dat sörtea amara mângăere
O petró să ador.

Murindului speranța, turbarei resbunarea,
Profetului blăstēmul, credinței Dumneşeu,
La sinucid o umbră ce-i spëriă desperarea,
Nimic, nimica eu.

Nimica dör' icóna-ți care me invenină,
Nimic dör' suvenirea surisului teu lin,

Nimic decât o rață din fața ta senină,
Din ochiul teu senin.

Și te iubesc copilă cum repede junie
Iubeşce 'n ochi de flacări a ăilelor noroc,
Iubesc precum iubeşce pe-o albă vijelie
Un ocean de foc.

Din ochi de-ar sörbe geniul slăbit a mea privire,
De-ar tremură la sinu-mi gingașul teu mijloc :
Ai pune pe-a mea frunte in vise de mărire
Un diadem de foc.

Și-aş pune sörtea lumei pe buza-ți purpurie,
Aş pune lege lumei riđëndul teu delir ;
Aş face al teu zimbet un secol de orgie
Și lacrimile-ți mir.

Căci te iubesc copilă ca ăeul nemurirea,
Ca preotul altarul, ca spaima un asil,
Ca sceptrul mâna blândă, ca vulturul mărire,
Ca visul pe-un copil.

Și pasu 'n urmă-ți sböră c'o tainică mânia,
Ca un smintit ce cată cu ochi 'ngälbenit,
Cu fruntea 'nvinețită, cu fața cenuşie,
Icóna ce-a iubit.

» Familia » 1868, nr. 33.

Junii corupți.

La voi cobor acuma, voi suflete-amăgite,
Și ca să ve ard fiera. o spirite-amefite,
Blăstēmul il invoc ;
Blăstēmul misantropic cu veneta lui ghiară.
Ca să ve scriu pe frunte ca vita ce se 'nfiără
Cu fierul ars in foc.

De și şciu c'a mea liră d'a surda o să bată
In préjma minții vöstre de patimi imbëtată
De-al patimelor dor ;
In préjma minții vöstre ucisă de orgie,
Și putredă de spasmuri, și arsă de beție
Și sécă de amor.

O fiérbă-ve mânia in vinele stocite,
In ochii stinși de mörte, pe frunți invinețite
De sânge putredit ;
Că 'n veci nu se va teme Profetul vre odată
De brațele slăbite, puterea leșinată
A junelui canit.

Ce am de-alege öre in séca-ve ființă,
Ce foc fără a se stinge, ce drept fără să mință,
O ömeni mörți de vii !
Să ve admir curagiul in vinure vërsate,
In sticle sfărâmate, hurii neruşinate
Ce chiue 'n orgii ?

Ve vëd lungiți pe patul juneții ce-ați spurcat-o,
Sufând din gură hola vieții ce-ați urmat-o
Și arși pân' in rerunchi ;
Séu bestiilor carii pe ađi il țin in fiără,
Cum lingușiți privirea cea stërpă și amară,
Cum cadeți in genunchi !

Sculați-ve căci anii trecutului se 'nşiră,
In şiruri triumfale stindardul il resfiră,
Căci Roma a 'nviat :

Din nou prin glorii calcă cu față îndeită,
Cu facele nestinse, puterea-i impietrită,
Poporul împărat.

Sculați-ve! . . . căci tromba de mörte purtătoare
Cu glasul ei lugubru răceșce la popóre
Ca leul spăriat.

Tot ce respiră-i liber, a tuturor e lumea,
Dreptatea, libertatea nu sânt numai un nume,
Ci-avea s'a serbat.

Incegeți-ve spada la danțul cel de mörte,
Aci ve pörte vântul cum șcie să ve pörte
A țopăi in joc!

Aci ve duceți valuri in mii bataliöne,
Cum in păduri aprinse mânat in uragane
Diluviul de foc.

Vedeți cum urna crépă cenușa reinvie,
Cum murmură trecutul cu glas de bătălie
Poporului roman;

Cum umbrele se 'mbracă in zale ferecate
Și frunțile cărunte le nalță de departe
Un Cesar, un Traian.

Cad putredele tronuri in marea de urgie,
Se sfarmă de odată cu lanțul de sclăvie
Și sceptrele de fier;
In doue părți infernul portalele-și deschide,
Spre-a încăpé cu mia resufletele hide
Tiranilor ce pier!

In darn resună vocea-mi de eco repetită,
Ve sgudue arama urechia amorțită
Și simțul leșinat;
Virtutea despletită și patria-ne țeie
Nu pot ca să aprindă o singură schinteie
In suflet inghiețat.

Și singur stau și caut ca ulcul care cată
In inima junimei de viéța-i desbrăcată
Un stêrv spre-al sfășia;
Ca paserea de sboru-i din ceruri dismetită,
Ca muntele ce 'n frunte-i de nouri increțită,
Un trăsnet ar purtă.

Dar cel puțin nu spuneți, că aveți simțeminte,
Că 'n veci nu se imbracă in veștede veșminte
Misteriul cel sânt,
Căci vorba vöstră sună ca plâns la cununie,
Ca cobeia ce îngănă un cânt de veselie,
Ca risul la mormânt.

»Familia« 1869, nr. 4.

Amicului F. J.

Visuri trecute, uscate flori,
Ce-ați fost viéța vieții mele,
Când ve urmam eu, cădênde stele,
Cum ochiul urmă un meteor,

V'ați dus cu anii-mi, ducu-ve dorul,
Precum cu tönna frunțele trec;
Buza mi-i rece, sufletul sec,
Viéța mea curge uitând isvorul.

Candela șterței d'argint, icöne
A lui Apolon, creșului meu,

Me topesc tainic, inse mereu
De ale patimelor orcane.

Séu ca un nour gonit de vânt
Alerg pe calea vieții mele
O buhă, care țipând a gele
Bântue urma unui mormânt.

Viéța-mi se scurge ca și murmura,
Ce-o suflă-un criveț printre pustii;
Me usc ca crucea pusă 'n câmpii
Și de blăsteme mi-i negră gura.

Imi-têresc sörtea ca un vultur,
Ce își tereșce aripa frântă;
Viscolul iernei mörte i cântă,
Mörte i rîde tot de 'mpregiur.

Am uitat mamă, am uitat tată,
Am uitat lege, am uitat tot;
Mintea mi-i sécă, gândul netot,
Pustiul arde in inima-mi bêtă.

Numai prin caos tu-mi aparî,
Cum p'ntre valuri a navei velă,
Cum p'ntre nouri galbêna stelă,
Prin negră nôpte cum un fanar.

Te vöd adesea frunte senină,
Ca și gândirea lui Dumneșeu,
Sufletu-ți arde 'n sufletul meu
C'o flamă dulce, tainică, lină.

Gândind la tine nu voi să mor,
Imi blastem ênsuș eu mântuirea,
Orb, nebun, care blastemă firea,
Ce-ar vré din frunte-i să sting-un nor.

Dar decât gândul țilelor mele
Se stinse 'n mintea lui Dumneșeu,
Și decât pentru sufletul meu
Nu-i loc aicia, ci numa 'n stele:

Voi, când mi-or duce ângerii sei
Palida-mi umbră in albul munte,
Să-mi puni cununa pe a mea frunte,
Și să-mi puni lira de căpêtéiu!

»Familia« 1869, nr. 13.

Epilog

la primele poesii ale lui Eminescu.

Ca să cunoșcem deplin p'un mare poet, nu este de-ajuns să-l studiăm numai in culmea gloriei sale, când talentul seu străluceșce mai admirabil, ci trebuie să ne cobörim la începutul carierei sale, la primele-i încercări literare, ca astfel să putem constată de unde a pornit, cum s'a desvoltat și unde a ajuns și pe temeiul acestora in cele din urmă să-i putem face portretul literar.

Ca nici un poet al nostru, astfel nici Eminescu n'a fost încă studiat. Nu posedem nici o lucrare care să se ocupe anume de dënsul, înțăoșându-l prin o analiză critică, cum se face asta in alte literaturi. Tot ce avem, se reduce la niște indicații generale, de cari nici tinerii noștri, nici publicul cetitor nu pot să useze mult. Ênsuș dl Maiorescu, carele a publicat

prima culegere de poezii ale lui Eminescu, se mulțameșce a dice numai atâta în prefața volumului, că acest autor »a fost înzestrat cu darul de a intrupă adâncă sa simțire și cele mai înalte gândiri într'o frumusețe de forme, subțal cărei farmec limba română pare a primi o nouă viață.»

Ar face un mare serviciu literaturii acela, care ar vini cu o lucrare cât de voluminoasă, în care să studieze pe Eminescu din fir în pâr, arătând și explicând toate frumusețile lui, relevându-le drept modeluri ca fond și formă, ca idei și compoziție, ca tărie și gingășie, ca armonie și plasticitate.

Inse ca să se potă face o astfel de lucrare, trebuie să avem întăiu o ediție completă a scrierilor lui Eminescu. Nu ne 'ndoim, că conducătorii actuali ai literaturii noastre vor îngriji ca această culegere să apară cât mai curând. Voind a contribui la această lucrare, reproducem pe paginile anterioare toate cele dintăi poezii ale nemuritorului decedat, cari întăiu s'au publicat în »Familia« în câțiva ani, dar pentru mulți nu sânt accesibile.

Mi-aduc ș-acuma bine aminte, cum într'o dimineață de februarie din 1866 primii o scrisore din Bucovina, în care un tiner — după cum scriea — de 16 ani îmi trimitea niște încercări literare. Eră tinerul Mihail Eminovici. Armonia versurilor și figurele-i plastice, considerând starea noastră literară de atunci și 'n deosebi eatea tineră a autorului, me frapară și deschisei cu plăcere colonele foi mele acestui nou talent și viitor poet.

În entuziasmul meu, grăbii să presintez în nr. cel mai de aproape publicului cetitor pe Eminescu, cu următorea notă redacțională: »Cu bucurie deschidem colonele foi noastre acestui june numai de 16 ani, care cu primele sale încercări poetice trimise nouă ne-a surprins plăcut.« În acelaș an și 'n cei trei următori, cetitorii »Familiei« avură apoi ocașiune a cunoșce mai lămurit lira noului talent. El a publicat succesive atunci douespredece lucrări poetice. Acele le reproducem în nr. acesta.

De atunci a trecut un timp îndelung. Junele de 16 ani s'a tot urcat, a devenit un lucrător al literaturii noastre, carele a dat o direcție nouă poeziei române ș-apoi a dispărut ca un meteor în abisul vecinicii...

Ș-acum, când l'am pierdut pentru totdeuna, întocmai cum adunăm suvenirile unui mort scump și cum acele toate ne par mai prețioșe: astfel și primele lui poezii au o valoare și mai mare pentru toți iubitorii de literatură română.

Aceste inspirațiuni juvenile au pentru noi un farmec deosebit și desigur nu va fi nime, care să nu le cetască cu nesățiu până 'n sfârșit. Căci este foarte interesant a vedé, cum a început acela, carele a sfârșit atât de imosant!

*

Dacă cetim aceste încercări, primim convingerea că talentul lui Eminescu ș-a marcat încă atunci caracterul. Din ele străbate preluđuul unui țipet de durere nevindecabilă și par că simțim adierea unei melancolii ce trece 'n pessimism.

Odată dorul de patrie îl munceșce cântând:

Și înima aceea ce geme de durere,
Și sufletul acela ce cântă amorțit,
E înima mea tristă ce n'are mângăere,
E sufletu-mi ce arde de dor nemărginit.

De altădată vorbind de cei ce sufer, exclamă:

Dar așa ni e destinul,
Vitreg pré adese ori.
Unui lumea acordază,

Er pe altul îl botéză

Cu-a lui rouă de plânsori.

Amorul nenorocos i scôte aceste accente:

Eu singur n'am cui spune cumplita mea durere,
Eu singur n'am cui spune nebunul meu amor,
Căci mie mi-a dat sôrtea amara mângăere
O pेत्रă să ador!

Nicăiri inse, în acestea poezii, pessimismul lui nu scôte-un strigăt atât de slășietor ca 'n poezia »Amicului F. J.«, din care numai pentru aceea nu citez, căci ar trebui s'o transcriu aproape totă.

De odată inse cu acest ton fundamental al figurei lui poetice, încă din acestea prime lucrări ne surprind germenii acelor imagini plastice, conturile acelor tablouri pline de viață, schinteile acelor focuri feerice, simburii acelor gândiri și vorbe de-o tărie înricoșată și de-o dulcეტă ademenitóre, care mai târziu l'au făcut atât de mare, atât de nalt, atât de neimitabil, atât de original, atât de unic în literatura noastră.

Ce duiosie adâncă în această exclamație sfășietóre!

De ce nu sânt un rege să sfarm cu-a mea putere,
De ce nu sânt satană, de ce nu-s Dumnezeu,
Să fac să rump-o lume ce sfășie 'n tăcere
Sdrobit sufletul meu!

Cătă căldură consumătóre în strofa:

Ș-aș pune sôrtea lumii pe buza-ți purpurie,
Aș pune lege lumii riđendul teu delir,
Aș face al teu zimbet un secol de orgie
Și lacrimile-ți mir.

Ce tablou plin de colori ne zugrăvesc versurile:

Séu ca lira sfărămată
Ce resgeme 'ngrozitor,
Când o mână înghietată
Rumpe córdele 'n fior:
Astfel mâna-ți tremurândă
Bate-un cântec mort și viu;
Ca furtuna decrescendă
Care muge a pustiu.

Ce apostrof de asemănări zdrobitóre adreséză junilor corupți prin șirele:

Căci vorba vóstră sună ca plâns la cununie,
Ca cobza ce îngână un cânt de veselie,
Ca risul la mormânt!

Și ce putere uriașă se reflectă în descrierea următóre:

Cad putredele tronuri în marea de urgie,
Se sfarmă de odată cu lanțul de sclăvie
Și sceptrulele fer;
În doue părți infernul portalele-și deschide,
Spre-a încăpé cu mîia resufletele hîde
Tiranilor ce pier!

Ênsuș Shakespeare l'ar complimentă pentru această idee:

De-ai fi nópte,-aș fi lumină
Blândă, lină,
Te-aș cuprinde c'un suspin
Și în nunta de iubire
În unire
Nașce-am țorii de rubin!

*

Ceea ce deosebeșce caracterul lirei începătóre a lui Eminescu de cea din flórea puterii sale, este tonul patriotic-național, care mai apoi a dispărut aproape cu totul în sborul înalt al unor gândiri și noțiuni universale.

În poezia intitulată »Din străinătate« îl consumă dorul de patrie, în »La Bucovina« inima

Mână doru-i tainic colo in spre tine,
Ochiul îmi sclipește, genele-mi sânt pline,
Inima mi-i grea ;
Astfel totdeuna, când gândesc la tine,
Sufletul mi-apesă nouri, de suspine,
Bucovina mea !

Er României i adresază acésta urare, plină de
mândrie națională :

Vis de resbunare, negru ca mormântul,
Spada ta de sânge dușman fumegând
Și de-asupra idrei fluture cu vântul
Visul teu de glorii falnic triumfând ;
Spună lumii large stéguri tricolore,
Spună-i ce-i poporul mare, românesc.
Când s'aprinde sacru candida-i veltóre,
Dulce Românie, asta ț-o doresc !

Și cine n'ar simți că-i ferbe tot picurul de
sânge 'n vâni, când poetul strigă »Junilor corupți«
ca un profet și c'un vers de tunet :

Sculați-ve, căci anii trecutului se 'nșiră,
In șiruri triumfale stindardul îl resfiră,
Căci Roma-a renviat !
Din nou prin glorii calcă cu fața îndeită,
Cu facele nestinse puterea-i impetrită,
Poporul-impérat !

Imposant preludiu al eurentului electric, care
mai târziu s'a coborît la noi din norii neguroși ai
lumei poetului, prin doina :

Dela Nistru pân la Tisa
Tot Românul plânsu-mi-s'a,
Că nu mai pôte resbate
De-atâta străinetate !

Cetind aceste poesii, încă o conclusie ne mai
putem face și anume aceea, că Eminescu prin fie-
care din ele a înaintat câte un pas așa dicând ina-
intea ochilor noștri și pe când in cele dintâi îl ve-
dem hesitând pe ce cărare să apuce și luptând chiar
cu limba, in cele din urmă ne apare cu caracterul
bine definit, măestru al artei, stăpân pe limbă și ver-
sificație.

Dacă nu tôte, dar cel puțin cele din urmă pot
să cuprindă loc de-alătura cu cele mai frumoșe crea-
țiuni poetice ale lui. Ele sânt dorile unui sôre stră-
lucit.

Ex ungue leonem !

Iosif Vulcan.

Din viața lui Eminescu.

— Schițe biografice. —

Ne-am ocupat in mai multe rânduri de biografia
lui Mihail Eminescu, de asta-dată dară n'avem
decât să rempröspetăm câteva date.

El s'a născut in 1849 la Botoșani in Ro-
mânia, orașel apröpe de Bucovina, care stă 'n
legătură dilnică cu Cernăuți. In locul seu
natal ș-a terminat clasele elementare ; apoi a trecut
granița la Cernăuți, unde incepü să facă cursul gim-
nasial pe care-l urmă apoi la Blaș.

Despre progresul seu in școlă n'avem nici o cu-
noștință. Șcim inse, că in curënd s'a angajat in trupa
lui Pascaly, care p'atunci dedea represintațiuni tea-
trale in unele părți locuite de români dincöci de
Carpați.

Asemenea nu șcim, care a fost motivul acestei
angajări ? Aspirat-a el la niște lauri de artist dra-
matic ? Incercat-a să devie atare ș-apoi n'a izbutit ?

Căci noi l'am vëđut indeplinind numai modestul rol
de sufler.

Cu Pascaly s'a dus apoi la Bucureșci, in aceeaș
poziție, la Teatrul Național, dar avënd ochii țintiti
spre un scop mai nalt, pentru care făcea seriöse stu-
dii literare.

Apoi se rentörse la casa părintescă, și pă-
rintele seu, ne mai șciündu-l unde se allă, îl primí
cu bucurie și-l trimise la universitatea din Viena,
acolo el se 'nscrise la facultatea de litere, dar ter-
mină numai doue cursuri, căci se iviră primele simp-
töme ale bölei care 'n urmă i stinse viața ; deci fu
silit a-și intrerupe studiile și a se 'ntörce acasă, ceea
ce-l impresură cu gânduri sinistre și-l adânci într'o me-
lancolie vecinică . . .

Vindecându-se, societatea literară »Junimea«
din Iași îl trimise la Berlin, unde își termină studiile
de filosofie la 1874.

Rentors in țeră, fu numit bibliotecar al biblio-
tecei centrale din Iași, apoi revisor școlar al județe-
lor Iași și Văslui ; mai târziu se mută la Bucureșci,
și mult timp funcționă ca prim redactor la »Timpul.«

Aici inainte cu 4 ani îl izbi érăș böla, mai vin-
decându-se de doue ori, spre a cădé in urmă vic-
timă plânsă de tötă națiunea, in vineria trecută, in
etate de 40 ani.

El nu numai a avut darul natural, talentul
extraordinar, dar totodată a studiat mult ; se crede
că tocmai zelul excesiv de-a invëță necontentit i-a
produs și böla-i nenorocită.

Mai am un singur dor.

Scând voi fi pământ,
In liniștea serii
Săpați-mi un mormânt
La marginea mării.

Nu voi sicriu bogat,
Podöbe și flamuri,
Ci-mi implețiți un pat
Dia veștede ramuri.

Să-mi fie somnul lin
Și codrul apröpe,
Să am un cer senin
Pe-adâncele ape.

S'aud cum blânde cad
Isvörele 'ntruna,
Pe vërfuri lungi de brad
Alunece luna.

S'aud pe valuri vënt,
Din munte talanga,
De-asupra-mi teul sfânt
Să-și scuture crênga.

Și cum n'oi suferi
De-atuncea 'nainte,
Cu flori m'or troeni
Aduceri aminte.

Și cum va incetă
Al inimei sbucium,
Ce dulce-mi va sună
Cântarea de bucium.

Vor arde 'n prejma mea
Luminile in deluri,
Izbiod s'or frământă
Eternele valuri.

Și nime 'n urma mea
Nu-mi plângă la creșcet,
Ci codrul vënt să dea
Frunđișului veșted.

Lucëferii de foc
Privi-or din cetini
Mormënt fär' de noroc
Și fără prietini.

M. Eminescu.

Eminescu a murit!

Națiunea mea, imbracă doliu!... Literatura noastră, jeleşce!... Poezie română, plânge!

Vi s'a dărimat o columnă, vi s'a stins un lucifer, vi s'a răpit o podobă...

Genialul poet Mihail Eminescu a încetat din viață.

Nu ne-a vinit neașteptată șcirea acēsta, căci de timp îndelung cu palpătarile inimii petreceam agonia poetului și cu resuflarea oprită cetiam ori ce informațiune despre bōla-i incurabilă: cu tōte aceste acuma, după ce catastrofa cumplită a izbucnit, când vedem că ceea ce a fost inevitabil a urmat, un fior ne cuprinde și-o jale adâncă ne stōrce lacrimi din ochi...

A avut și el sōrtea celor mai mulți poeți mari. A făcut gloria națiunii sale, dar a fost și a ramas sărac, a trăit luptându-se cu lipse materiale și a murit în miserie...

Geniul lui nemuritor s'a stins într'un spital, într'o cameră obscură, părăsit de toți, fără să vie cineva a-i da cele din urmă mângăeri în starea-i nenorocită, fără să aibă un prieten care să-i ție lumina, când marele seu spirit avea să părăsescă corpul-lut, fără să se găsească o mână care să-i închidă pleoapele amortite pentru totdeauna...

Dar după mōrte i s'a făcut paradă. Inmormântarea-i a fost strălucită. La mormântul lui s'au ținut cuvântări. Guvern și societate, pressă și ōmeni de litere, i-au adus onorurile. Lui Bolintinean și altora nici macar atăta nu li s'a făcut. Ce-i dreptul, nici în numele Academiei, nici în al Ateneului, nici în al poeziei române nu s'a rostit nici un discurs; dar totuși s'a făcut ceva care ne îndemnă a crede, că și noi românii începem să ne stimăm bărbații, cel puțin după mōrtea lor.

În doliul general »Familia« încă își are partea sa. Căci, după cum se șcīe, noi am introdus pe Eminescu în literatură și tot la noi s'a rentors în culmea gloriei sale, cu 7 din cele de pe urmă și mai admirabile poezii lirice ale sale. Aici i-a fost lēgănul și mormântul. De aceea consacram întreg numărul nostru de acuma memoriei sale neuitate.

În deosebi am ținut să reproducem cu asta ocaziune primele încercări poetice ale lui Eminescu, scrise cele dintēi în etate de 16 ani, pe cari puținii le cunosc, căci nu se află în colecțiunea publicată la București. Prin asta totodată credem a răspunde la o dorință care ni s'a manifestat într'un cerc literar astă primăveră, pe când redactorul nostru petrecuse la București. Este datoria noastră a tuturor a s'adunăm tot ce a scris Eminescu; fără acestea lucrări, volumul seu n'ar fi complet, nu l'am cunōșce deplin.

În cele următoare, punem sub ochii cetitorilor noștri informațiunile relative la bōla, mōrtea și inmormântarea nefericitului nostru poet.

Bōla lui

datēză de vr'o patru ani. Atunci, după cum scrisesem, el fu izbit de-o bōlă crudă și dus într'o casă de sănătate în Viena. Toți îl credeau incurabil, inse și-

înța făcū minuni și-l redete literaturii române. Vindecat, el se rentōrse la Iași, dar nu peste mult recădū într'o crisă nervōsă. Și de astadată scāpă 'n aerul vivificator al unei mănăstiri din codri. Atunci se mută la București și părea că spiritul seu tulburat s'a vindecat cu totul. A și început să scrie, a tradus o dramă, care s'a și presintat direcțiunii teatrale, a făcut și alte lucrări literare. Dar nu peste mult, la începutul ernei trecute, amicii lui observară, că facultatea cugetării lui s'a tulburat de nou. Il duseră în ospitiul și 'n căutarea doctorului Suțu din București.

Înainte cu câteva săptămāni aici l'a vizitat un amic, care a publicat în »Naționalul« următoarele impresiuni:

L'am vădūt.

Și fără voie mi-au venit în minte versurile lui:

Și prin gându-mi trece vântul,
Capu-mi arde pustiit,
Aspru, rece, sună cântul
Cel etern neisprăvit.

Unde-s șirurile clare din viață-mi să le spun?

Ah! Organele-s sfărmate și măestrul e nebun!

Cum m'a vădūt, m'a recunoscut, mi-a dīs pe nume și m'a imbrătoșat. Nenorocitul poet are, par că clipe de luciditate, care inse imediat dispar lāsând loc unei incoherente spāimōntătoare.

— »Ah! Ia uite-te cum sēmēnă Pasteur cu Maiorescu! Și tu semeni, îmi spune mie, cu Kant! Bietul Kant, mare om! Am învățat la el, la Heidelberg... Te rog să-mi aduci tōte volumele lui... Eu sēmēn cu Schiller și cu Faust al lui Gōthe. Am să me sinucid!... Așa a făcut și Hamlet!... Mare om e Shakespeare! Ce tragedian!... Dar Kant!... Unde mai găsești un Kant!... A murit la 1885!... Am să me duc să-l vād la Heidelberg!... Am să vorbesc cu el!... Da, am să me sinucid și eu ca Hamlet!... Am să-mi prefac viața în nimic și sângele în vin de Drăgășani!... Să mor!... Și apoi... cu vinul să me vindec!... Ce mare om e Kant!...

Cam acestea sūnt cuvintele lui. Și erăș fumă, dīcēnd: »Țigara e cel mai bun iod!«

Și scrie, scrie mereu, fără intrerupere, pe orice petec de hārtie. Pomenēșce mereu de limba arabă, de limbele slave, de limba sanscrită, tōte inse fără nici un șir.

Apoi începe a recită versuri din Omer, din Orațiu, din Virgiliu și în urmă spune cuvinte fără nici un înțeles, dar cu, un ritm perfect, cu voce cadențată, gravă, pētrundētore.

Și erăș cade pe gânduri, mai mult rupe țigările decāt le fumēză, scrie, scrie neconținut litere fără nici un rost, cuvinte de cari cea mai mare parte sūnt: Kant, limba sanscrită, limba arabă...

Mōrtea.

Cu 15 zile înaintea încetării lui din viață, scrie »Romānul«, doctorul Suțu a început a se îngriji de sănătatea luciferului poeziei române, căci Eminescu începū a merge din ce în ce mai reu.

Eri vineri (16/28 iunie) diminēta el cerū să i se dea un pahar cu lapte și cerū să i se trimită drul Suțu, căci vrē să vorbescă cu el. Eră în momente de luciditate; doctorul întrebându-l că cum se simte, Eminescu răspunse că are dureri în tot corpul, cari îi căsunēză mult reu. Din nenorocire... aceste momente lucide n'au ținut mult, căci după o jumētate de oră, bietul Eminescu începū din nou să... aiureze.

Drul Suțu căută să-l liniștescă și poetul se duse să se culce.

Nu trecu nici o oră, când drul Suțu intră din nou la el, de asta dată îl găsi intins . . . fără nici o suflare.

Eminescu murise.

Doctorul Suțu făcu cunoscută această știre tuturor prietinelor și membrilor consiliului de familie, ce s'a constituit marțea trecută.

Corpul seu a fost îndată transportat în o altă cameră a ospiciului, în apropierea biuroului drului Suțu. Stetea intins pe un pat și era învățat cu un zăbranic.

Fața-i e foarte slăbită și are mai multe zgărieruri, cari au provenit din cauza mănăcirii ce suferi el.

»Democrația« scrie că joi seara el se plânse de o durere acută în piciorul drept. Bând un pahar de lapte, el se culcă în pat pe la orele 11, ca să nu se mai trezescă.

După părerea doctorilor, mărtea a provenit din apoplexie.

Autopsia. Creerii.

În urma dorinței dlui Titu Maiorescu, s'a procedat la autopsia cadavrului lui Eminescu.

S'a constatat, spune »Constituționalul«, că creerii aveau o greutate de 1400 grame, cu toate că erau în stare de imuere (ramoliție).

Emisferul stâng singur cântăria 595 gr., cel drept 555, fără cerebel. Partea psihică a creerilor era aproape total ulcerată, în emisferul stâng chiar și cea psicho-motrice; membranele creerilor injectate și aderente. Circumvoluțiunile mult dezvoltate și adânci. Înima în stare de hipertrofie pasivă cu degenerare grăsoasă a țesutului muscular; la rădăcina aortei s'a constatat începutul unui proces aterosomat, er valvulele inimii erau intacte. Degenerarea grăsoasă s'a găsit în același stadiu și la țesăturile ficatului, care bine înțeles era puțin impetrofiat. Splina în stare iperemică și de degenerație.

»Democrația« scrie: Ieri — vineri — la orele 3, remășițele mortuale ale poetului Eminescu au fost transportate dela ospiciul dlui dr. Suțu la spitalul Brancovenesc și depuse în camera mortuară, unde dnii doctori Suțu și Alexian au făcut autopsia cadavrului.

S'a constatat, că creerii aveau o greutate de 1400 grame. Greutatea aceasta este unică în felul ei, deoarece, pe cât șcim, creerii marelui poet Schiller în stare normală abia o întreceau cu câteva grame. Corpul repositului poet Eminescu se află și astăzi depus în camera mortuară dela spitalul Brancovenesc, de unde a fost ridicat la orele 1 și a fost depus în biserica »Sfântului George-nou.«

Dnii doctori Alexian și Suțu împreună cu alți medici au făcut în orele 11 o nouă esaminare a creerului ilustratului repositat.

O parte din creer a fost dată în studierea drului Babeș.

Inmormântarea

s'a făcut sâmbăta după mieznoapte la 5 ore din biserica »St. George-nou«, unde corpul a fost adus în carul de morți al spitalului Brancovenesc.

Dricul, scrie »St. George-nou«, era simplu și tras numai de doi cai.

Lumea începuse să se adună; pe la orele 4 și jumătate erau deja mulți. Erau prietenii și admiratorii sei, cunoscuți și necunoscuți, tot tineretul, care se inflăcăra și îndumnețeau pe nenorocitul și marele poet. Într'un cuvânt era pe față acel strat al societății, care citește și care va citi pe Eminescu. Presa mai cu seamă, ș-a făcut datoria ei pe deplin.

Stetea intins, în mijlocul bisericii, pe un cata-

falc, era acoperit de flori, de frunze și de ramuri, întocmai cum doria sërmanul poet.

Nu-mi trebuie flori,
Nu voi sicriu bogat,
Că-mi împletăți un pat
Din tinere ramuri.

De abia se zăria afară din frunze și corone, cari îl acoperiau. Între altele am văzut următoarele, după cum îmi aduc aminte: a Academiei române; a Presei; a societății »Tinerimea Română«; a țiarului »Constituționalul«; a țiarului »Naționalul«; a societății studenților universitari, »Unirea«; a țiarului »Fântâna Blandusiei«, unde poetul scrisese câte ceva în ultimul timp etc. etc.

Am putut distinge printre asistenți pe: dl Mihail Cogălnicean, delegat din partea Academiei române; dl Titu Maiorescu, fost ministru al instrucțiunii publice, amic intim cu repositatul; dl Lascar Catargiu, președintele consiliului de miniștri; dl Teodor Rosetti, fost ministru-președinte; dl col. Algiu, dl George Lahovary, secretarul societății de geografie; dl Stefan Mihăilescu, fost secretar general al ministerului instrucțiunii și profesor; dl D. A. Laurian, profesor și amic intim cu poetul, dl N. Mandrea, etc.

Dintre dămne am recunoscut pe dna Maiorescu, pe dna Laurian și o mulțime de alte dămne și domnișore, cari au voit să însoțescă până la mormânt ultimele remășițe ale poetului.

La orele 5 începe serviciul funebru. Bărcănescu, șeful corului dela biserica »Domnița Bălașa«, Bărcănescu, unul din cei mai buni prieteni ai defunctului, a venit însoțit de corul seu, la această înmormântare.

Și nu erau accente de ocazie ce le cântă Bărcănescu, și nu era plătit Bărcănescu; se vedea de pe fața lui cât de mult suferia pentru pierderea unui amic ca Eminescu.

Notele ce eșiau din gura lui Bărcănescu, te înduioșiau, și făceau să-ți vie lacrimile fără de voe.

Trec la altceva, mai prosaic în sine. Se știe că Eminescu era ateu, se știe că poetul spunea în viață că »Religia e o frasă inventată« și »că cu umbre cari nu sânt, au întunecat vederea omenilor« și că »minciuni și frase-i totul«, e bine celui care dădea și credea astfel, acelaia i s'a făcut o înmormântare religioasă, cu popi, cu luminări și cu toate, ca celui mai pravoslavnic creștin.

După ce se isprăvi serviciul religios, dl Gr. Ventura, prim redactor al țiarului »Adevărul«, ținu o cuvântare scurtă căutând a arăta meritele poetului: apoi cadavrul poetului Eminescu, fu ridicat de mai mulți prieteni ai sei și dus pe umere până la carul mortuar.

La orele 6 și jumătate, cortegiul porni. În urma lui veniau mai înteu: dnii Lascar Catargiu, M. Cogălnicean, Maiorescu, dna Maiorescu, Th. Rosetti, Stefan Mihăilescu, Laurian, etc.; apoi veniau toți țiaristii și ceilalți prieteni ai sei, la urmă, un convoi lung de studenți universitari, tinerimea de prin școlile secundare, precum și o mulțime mare de alte persoane.

Cortegiul traversă stradele: Sf. Gheorghe, Colțea, Bulevardul Academiei. Aci în fața universității, dl D. A. Laurian, în numele presei ținu un discurs bine simțit.

Terminând dl Laurian, duse: »Să ne descoperim înaintea lui Eminescu; căci el ca poet a fost un titan, ér ca țiarist un atlet.«

După ce isprăvi dl Laurian, vorbi chiar lângă carul funebru, din partea studenților universitari, dl Calmuchi, student în litere; dsa ș-a început cuvântarea chiar cu cuvintele poetului din »Mortua est«:

Făclie de veghe pe umezi morminte,
Un sunet de clopot in orele sfinte,
Un vis, ce își mōie aripa 'n amar, —
Astfel ai trecut de-al lūmei hotar.

Și terminând :

Poți zidi o lume 'ntregă, poți s'o sfarimi : ori ce-ai spune,
Peste tōte o lopată de țercnă se depune.

După acēsta cuvēntare, cortegiul porni din nou,
trecēnd apoi prin calea Victoriei, strada Carol, calea
Rahovei și ajunse până la cimitirul Șerban Vodă
(Belu.)

Ajuns la cimitir, patru elevi ai școlēi normale
de institutori, îl luară pe umeri și-l duseră până la
mormēt.

Aci, după ce religia își mai făcū ultima ei da-
torie, drul Neagoe, bun prieten cu Eminescu, rosti o
cuvēntare, care stōrse lacrimile celor de față.

Se vorbeșce că prietini și adoratorii lui îi vor
ridică un monument; n'ar fi reu, ci din contră ar fi
prē bine.

Dar până atunci

Al serei rece vēnt.
De-asupra-i teiul sfânt
Iși scutură crēnga.

Și cum n'a fi pribeg
De acum inainte,
L'or troeni cu drag
Aduceri aminte.

Ministerul instrucțiunei publice — spune »Na-
țional« — se însărcinase cu indeplinirea ceremoniei
inmormētării. De sigur, că nimic n'ar fi fost cruțat
pentru ca acēsta durerōsă și tristă însărcinare să se
indeplinească cu tōtă pompa datorită lucēfērului poe-
siei româneșci, dar opunerea consiliului de familie —
dealtmintrelea fōrte nimerită — la ori ce ceremonial
lucsuos, a silit pe minister să indeplinēască ceremonia
intr'un mod fōrte simplu.

Spectacolul acestei ceremonii triste, de și sim-
plu, eră grandios; de și modest, eră impunător. Nu
se putea alege ceva mai potrivit și, mai conform in-
tregei vieți a ilustrului poet, decât esecutarea in mod
demn, dar modest, a acestui act de inhumățiune.

In biserică, pe catafalc, fața mortului oferiă o
priveliște inspăimântătoare, in urma mutilării ce i s'a
adus prin autopsie. Pe când, inainte de autopsie, a-
vea o figură antică, mărățită, — acum eră de nerecu-
noscut. La capul seu se zăriau risipite printre ver-
dēță: volumul lui de poesii, precum și câteva diare
și reviste la cari a colaborat. Tot giurul catafalcului
eră acoperit de corōne.

Rađe de lună.

Lui.

«Ce n'ar da un mort din grōpă pentr'un resărit de lună!»
«Ai ȗis tu și eu atuncea, când pe-a dorului aripe,
Duși de ai iubirei farmec, — privind cerul impreună,
Noi visam eternitate in durata unei clipe.

»Ce n'ar da un mort din grōpă pentru-o jerbie de rază«
Ce din lună se cobōră și pământul îl atinge;
Să mai simtă încă-odată fruntea că i-o lumineză
Și că 'n pieptul seu vieța cu căldură se restrānge!

Sigur, noi credeam că dēnsul ar schimbă cu bucurie
A sa liniște eternă, pacea lui nestrāmūtată,

Pentru-o rază dela lună, pentru-o dulce nebulie,
Pentru-o clipă de iubire din vieța de-altădată.

Inse clipa de iubire sbōră, sbōră făr' de urmă
Și in locul ei amarul și pustiul ne remāne;
Ah! și ca să porți povara unui chin ce nu se curmă,
Tu cu mōrtea ta in suflet te tēreșci de aȗi pe māne.

Dec'ar da un mort din grōpă pentr'un resărit de lună
A sa liniște eternă, eu aș da de voie bună
Tōte razele din lună, tōte razele din sōre,
Să te pot uită pe tine. să simt sufletul că-mi mōre.

Bucureșci, 16/28 iunie 1889.

Veronica Micle.

Eminescu.

— Scrisōre din Bucureșci. —

»Māna care-a dorit sceptrul universu-
lui, și gānduri,
»Ce-au cuprins tot universul, incap
bine 'n patru scānduri.

S'a stins. Poesia romānă a imbrăcat doliu. El,
care a fost podōba literaturēi nōstre, care a încălȗit
inimele romāneșci, a dat renașcere poesiei și limbei
romāne, aȗi este in mormēt, nesimȗitor și rece.

Și totuș nu a murit. Amintirea lui vecinic va
trāi și până ce se va vorbi limba romāneșcā, nu va
fi uitat nici Eminescu. autor al atātor nestimate in
cari limba romānă a luat o nouă formă, nouă viețā,
mai clasică, mai dulce și mai bogată.

D'altfel pōte că pentru el mōrtea a fost o ușu-
rare, de sigur! Căci de mult el nu simȗea de cât par-
tea rea a vieții: durerile și suferinȗele. Ancă de mult
a scris:

»Nu credeam să 'nvēȗ a muri vr'odatā,
»Pururi tinēr, infășurat in manta-mi,
»Ochii mei 'nălțam visători la stēua
»Singurătății.

»Când de-odatā tu resăriși in cale-mi,
»Suferință tu, dureros de dulce . . .
»Pān' in fund bēui voluptatea morții
»Ne'ndurătoare.

»Jalmic ard de viu chinuit ca Nessus

De al meu propriu vis mistuit me vaiet,
»Pe al meu propriu rug me todesc in flacări.

*

De patru luni și mai bine, Eminescu eră adă-
postit in spitalul de alienați al dlui Suțu. Doctorii
āncă de pe atunci au spus, că nu va mai trāi mult.
Și cāt a mai trāit, n'a fost trāiu, a fost o viețā
mōrtă. Abiā avea câteva momente de luciditate. Aiurā
mereu, se 'nfuriā, cu un cuvēt apunea cu repedi-
ciune. Inainte d'a-ș da sufletul, vorbeșce cu doctorul.
Erā in minți. Se plāngea că are dureri. I s'au dat
doctorii care să-l mai liniștescā. S'a dus și s'a culcat.
Nu s'a mai sculat apoi.

Ce adānc am fost mișcat, când in diminēta ȗilei
in care a fost inmormētat, (17/29 iunie), m'am dus să-l
vēd la spitalul Brancovenesc, unde i se făcuse au-
topsia . . . Corpul lui zăcea intins p'un pat in pim-
niță, invēlit intr'un cerșaf . . . Nimeni nu veghiā lāngă
el . . . Dar nici măcar in intrēga clădire, nu gāsii pe
nimeni. Trebui să alerg p'afară, să caut un servitor,

*

care venind, scose cadavrul mai la lumină, unde-l putui vedea mai bine... Eră alb, trăsurile feței liniștite. Părea a fi murit în o clipă 'n care durerile îl mai lăsară... Fruntea lui lată, nasul clasic, sprinzenile bogate, negre, dădeau un aspect maiestos trupului rece. »Dar cine a fost omul ăsta, căci, știu că s'a strâns eri lume multă aici când i s'a făcut autopsia; trebuie c'a fost bărbat frumos«, — duse servitorul, neteșind pelerul, deschidând ochii căzuți și gura închisă a cadavrului... Ce știea el, că înainte lui zac remășițele pământești ale unui poet-rege!...

*

Inmormântarea s'a făcut sâmbătă după amiazi. Nu aș putea dice c'a fost lume multă la această funebruă ceremonie. Cel puțin nu atâta, câtă ar fi trebuit să fie. Și celui mai prost ministru i se face paradă mai multă. Dar în fine, așa s'a implinit dorința lui Eminescu: p'un simplu dric, într'un coșciug și mai simplu, acoperit de flori, de coronele depuse, a fost dus la cimitir, urmat de prieteni, ș-aici îngropat inadever sub un teiu plin de flori. Dorința lui:

»De-asupra-mi teiul sfânt

»Să-și scuture florea,

s'a implinit întocmai, după cum de sigur »l'or troieni cu drag și aducerile aminte.«

Diarele din capitală, fără deosebire de partid, au scris toate articole de doliu.

S'a deschis ș-o listă pentru a se adună bani și a ridica un frumos monument pe mormântul lui Eminescu.

Ioan Russu.

Lui Eminescu.

Tot mai citesc măestra-ți carte.
De și ți-o știu pe din afară:
Par' că urmând șirul de slove,
Ce-a tale gânduri sêmănară.

Me duc tot mai afund cu mintea
În lumile de frumuseți,
Ce-au isvorit, eterni luceferi,
Din nôptea tristei tale vieți...

Și te 'nțeleg — te simt aprópe,
Cu-aceeaș suferință 'n față,
Cu ochiul gânditor și gales,
Sătul de trudnica-ți vietă.

A, nu me mir că ți se dete
O zodie atât de tristă,
Că, sbuciumat de-atâtea patimi,
Rêvnești pe cei ce nu esistă,

Și că potop de negre gânduri
Se strîng și ți se sbat sub frunte:
Pe veci întunecații nouri
Sînt frații vêrfului de munte!

O decă geniu, ce scóse,
Ca din adâncul unei mări,
Din fundul inimei sdrobite,
Comóra asta de cântări,

Nu te-ar fi ars, — svêcnindu-ți têmpla
De flacările năbușite.
Ce-ți luminau ale gândirii
Impêrății nețermuite,

Și de-ar fi fost lăsat, prin lume
Să treci, ca ori ce om de rënd,
Ce lesne-ai fi pus întru durerii
Și rêsvrătitului teu gând!

Și cât de fără de pă sare
Ar fi privit atunci la tóte
Miseriile 'n cari lumea
Ursită-i pururea să 'nóte!...

Dar ți-a fost dat să fii de-asupra
Acestor inimi seci și strimte
Și tu să 'nduri tótă durerea.
Pe care lumea n'o mai simte.

Să plângi tu plânsul tuturoră...
Din sbuciumul eternei lupte,
Să smulgi fulgerătore versuri,
Bucăți din inima ta rupte...

S'aprinzi în bolta vremii astri,
Din sborul tristului teu gând...
Văpaie!... Ce-o să-i pese lumii
Că tu te mistui luminând!?

Al. Vlahuță

Călindarul sêptemănei.

Ziua sêpt.	Călindarul vechiu	Calind. nou	Sorele
Dumin. 4	dupa Rusali, Ev. dela Mateu c. 8, gl. 3, a inv. 4	res.	ap.
Duminecă	25 Cuv. Fevronia	7 Esther	4 11 7 57
Luni	26 Cuv. David	8 Chilian	4 12 7 57
Martî	27 Cuv. Samson	9 Ludovica	4 13 7 56
Mercuri	28 SS. Chir si Ioan	10 Amalia	4 14 7 56
Joi	29 † Petru si Pavel	11 Amelberg	4 15 7 55
Vineri	30 † Sob. SS. Apost.	12 Henric	4 16 7 54
Sâmbătă	1 Cosma si Damian	13 Margareth	4 18 7 53

➔ **Semestrul ianuarie-junie s'a 'ncheiat cu nr. acesta.** Rugăm pe abonați să binevoescă a-și innoi abonamentele până la nr. viitor: cei ce nu mai vor să fie abonați sînt rugați a ne avisă prin o cartă postală să sistăm expedarea.

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Otto Hùgel în Oradea-mare.